

Naturvernforbundet

Molde

Molde 18.09.24

Statsforvalteren i Møre og Romsdal, sfmrpost@statsforvalteren.no

Søknad om utfylling og mudring i sjø - Grandfjæra vest, E39 Vik-Molde

Etter Statens vegvesen (SVV) sitt brev til Statsforvalteren 07.05.24, er søknaden en del av ny E39 Vik-Molde (Møreaksen) og fastlandsforbindelse Otrøya-Gossen. Med forbehold om finansiering, er det opplyst at planlagt anleggsperiode er 2025-2035.

Sammendrag

- Naturvernforbundet rår til at søknaden blir sendt tilbake til Statens vegvesen i påvente av at områdeplanen for Grandfjæra vest er godkjent. Etter det rår vi til en ny høring etter forurensningsloven.
- Etter den nasjonale transportplanen kan det ta lang tid før Stortinget eventuelt bevilger oppstartsmidler til bygging av Møreaksen. I mellomperioden kan det ha kommet ny kunnskap om livet i Moldefjorden, ny kunnskap om samlet belastning i fjorden, ny og bedre teknikk for å redusere miljøkonsekvensene og en global rettslig bindende avtale for å stoppe plastforurensning av sjø og hav. Gyldigheten av en eventuell godkjenning av tiltaket bør derfor tidsbegrenses.
- Alle tippområdene for tunellstein fra Møreaksen må legges fram i en samlet plan.
- Muddermassene må deponeres på land uavhengig av forurensningsgraden. Det er lettere å ha kontroll med massene og miljøgiftene på land enn i sjøen.

- For å unngå spredning av både partikler, miljøgifter, plast og annet avfall ved mudring og utfylling, rår vi til at det først bygges en sjeté av stein kledd med siltgardin slik at utfyllingen kan skje i et mest mulig lukket sjøområde.
- Det må kreves et plastregnskap. SVV vet hvor mye som blir brukt og kan veie og beregne det som blir samlet opp.
- Ved behandlingen etter §§ 8–12 i naturmangfoldloven, må det legges vesentlig vekt den samlede miljøbelastningen av fjorden.

Innledning

I planprogrammet for utfyllingsområdet Grandfjæra vest viser SVV til Nasjonal transportplan der prosjektet E39 Ålesund - Molde er prioritert. Det vises også til Statens vegvesens gjennomføringsplan 2022-2027, hvor prosjektet er prioritert.

Etter den siste behandlingen av Nasjonal transportplan i Stortinget 19.06.24, er Møreaksen flyttet til en utviklingsportefølje uten forslag til bevilgninger og er i praksis skjøvet minst 12 år fram i tid.

Vi forutsetter at Statsforvalteren legger til grunn den nasjonale politikken som gjelder når søknaden fra SVV behandles. Søknaden er så langt ikke forankret i et nasjonalt vedtak som et samfunnsoppdrag. En søknad nå har mest karakter av en politisk strategi.

SVV legger også opp til en rotet prosess når søknaden om mudring og utfylling ikke kan vente til områdeplanen, sammen med konsekvensutredningen for Grandfjæra vest, er ferdig.

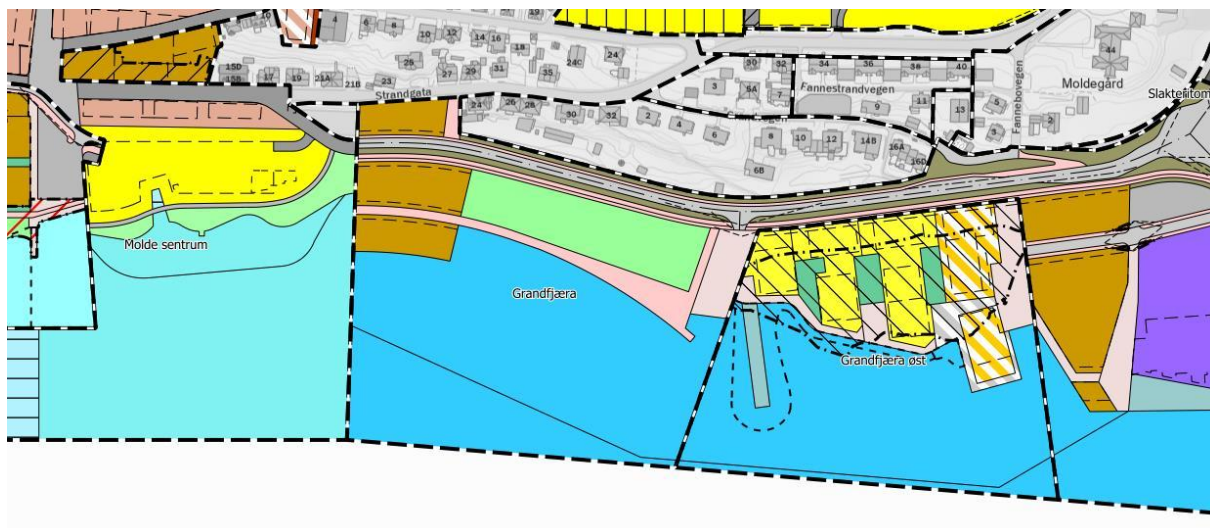
Arealplanlegging og forurensningsloven

Naturvernforbundet har gitt innspill til planprogrammet for en områdeplan for Grandfjæra vest, og det kommer en konsekvensutredning. Kommunestyret vedtok planprogrammet 15.02.24.

Etter forurensningsloven § 2 punkt 2 skal forurensningsmyndighetene «samordne sin virksomhet med planmyndighetene slik at planlovgivningen sammen med forurensningsloven for å unngå og begrense forurensning og avfallsproblemer.» Jfr. også § 6 a og kapittel 2 i forskrift om konsekvensutredninger.

Miljødirektoratet har gitt ut en veileder for klima og miljø for bruk i konsekvensutredninger. I det vedtatte planprogrammet for områdeplanen skriver SVV at den vil bli benyttet ved behov. I den grad veilederen ikke blir brukt i arbeidet med områdeplanen, må det begrunnes. For eksempel om klima.

En vesentlig del av området for tipping av stein i Grandfjæra er i strid med den sist vedtatte arealplanen. Det burde være en selvfølge at søknaden fra SVV ikke kan behandles.

Planstatus hentet fra kartportalen/Gislink

Det står til og med i søknadsskjemaet at tiltak må være i samsvar med gjeldende plan for at Statsforvalteren skal kunne fatte vedtak i saken.

Vi får inntrykk av at SVV opptre som et politisk organ som prøver å sette til side saksopplegget til en annen forvaltningsmyndighet. Slik skal det ikke være.

Konsekvensen kan blant annet bli at når områdeplanen er vedtatt, kan det ha kommet ny kunnskap som burde ha vært lagt til grunn for både høringen av søknaden og Statsforvalteren sin behandling av den etter forurensningsloven.

Overskuddsmasser fra Møreaksen

I planprogrammet for Møreaksen, som ble vedtatt 15.11.12, står det på side 17:

”Disponering av overskuddsmassene skal omtales i planarbeidet. Deponiområder som vil kunne gi permanente konsekvenser beskrives under ikke prissatte konsekvenser som landskapsbilde og naturmiljø. Aktuelle steder for deponier må vurderes for kapasitet og egnethet. Dette gjelder også vurdering av mulige utskipningssteder for deponimasser. For egnethet må landskap, naturmiljø, grunnforhold, transportavstander være med i vurderingen.”

Vi vil også vise til veileder [M-1243](#) fra Miljødirektoratet om overskytende jord- og steinmasser fra samferdselsutbygging og andre anleggsarbeider vil normalt være å anse som næringsavfall. Tiltakshaver bør i god tid starte planlegging av hvordan overskuddsmasser skal håndteres.

Vi må fortsatt etterlyse en samlet plan og utredning om deponi for masseoverskuddet fra Møreaksen.

Vi regner med at omtrent halvparten av tunellsteinen fra Tautratunellen blir kjørt ut på nordsiden og halvparten av steinen fra Kringstadtunellen på østsiden av den tunellen.

Dersom en legger til grunn at en del av steinen fra Tautratunellen blir brukt til bruprojektet over Kjerringsundet og en del av steinen fra Kringstadtunellen blir brukt i Grandfjæra, er det fortsatt ikke avklart hvor resten av tunnelsteinen er tenkt tippet. Alt er så langt delt opp i enkeltprosjekt med egne søknader. Helheten mangler.

Vi tok behovet for en samlet utredning om massedeponi også opp i vår uttalelse til reguleringsplanen for E39 Bolsønes. Dette ble SVV sin kommentar:

“Overskuddsmassene kommer fra Kringstad tunellen, men vil i stor grad bli transport gjennom Bolsønes. Det er derfor bedre at det gjennomføres en egen felles konsekvensutredning for massedeponi i Molde. Statens vegvesen ønsker at massene ikke bare skal deponeres, men benyttes til by- og næringsutvikling. Det er derfor viktig at Molde kommune har styringen på utredningen, for å finne en lokalisering som gir god samfunnsnytte – Grandfjæra og Bolsønes er aktuelle områder.”

Tiltaket i Grandfjæra vest er et delprosjekt for å løse behovet for areal til massedeponi fra Kringstadtunellen og er i utgangspunktet ikke et dokumentert byutviklingsprosjekt som SVV prøver å gi inntrykk av. Byutvikling brukes som et begrep for å få kvittet seg med tunellmasser på en billig måte. En byutviklingsplan bør inneholde analyse av tema som behov for næringsareal, boligareal og transportsystemer og at dette ikke minst blir sett i en større planmessig sammenheng.

Overskuddsmasser fra anleggsvirksomhet er næringsavfall, men også en ressurs. Alternativ til tipping og forurensning av sjøen bør derfor utredes. I 2023 hadde Miljødirektoratet et [webinar](#) om bruk av overskuddsmasser som en verdifull ressurs. I den sammenheng vil vi vise til § 2.4 i forurensningsloven om gjenvinning av avfall.

Mudring

Mudring av en forurenset sjøbunn er et dårlig forslag. Det beste er å unngå mudring uavhengig av mudringsmetode.

Ved bruk av grabb strømmer sjøvann, sammen med partikler og en vesentlig del av miljøgiftene, tilbake til sjøen før en del av innholdet er over på en lekter. På den måten spres miljøgifter, som tidligere har ligget i ro i sjøbunnen, ut i de frie vannmassene.

Vi kan ikke se at det er avklart hvilken teknikk som skal brukes for å skille forurensede og rene masser fra hverandre. Når det mudres fra en lekter, regner vi med at det blir krevende å få til et klart skille mellom rene og forurensede masser. I praksis regner vi med at mengden forurenset masse vil bli vesentlig større enn det SVV oppgir i søknaden. Men forurensningsgraden vil variere. SVV kan ikke garantere for at massene som er tenkt dumpet sør for Sessholmen i Aukra kommune er uten miljøgifter. I den sammenheng vil vi nevne rapporten som er lagt ved søknaden der det er opplyst at det gis ingen garanti for at all

forurensning i det undersøkte området er avdekket og dokumentert, da undersøkelsen er basert på stikkprøver.

Uavhengig av graden av forurensning ved dumping av mudringsmasser i sjøen, vil det i tillegg bli partikkelspredning i et nærliggende sjøområde til skade for livet i sjøen og på sjøbunnen.

Vår konklusjon er at dersom mudring, må massen deponeres på land uavhengig av forureningsgrad. Det er lettere å ha kontroll med massene og miljøgiftene på land enn i sjøen. Dersom det ikke er aktuelt å bruke deponi som tidligere er godkjent som avfallsplass, bør nye avklares gjennom en offentlig planprosess.

Utfylling i Grandfjæra vest og forurensning

Det er opplyst at steinmassene vil inneholde rester fra sprengingsarbeid, hovedsakelig rester av tenmidler og sprøytebetong med stålfiber samt avrenning av nitrogenforbindelser med gjødselseffekt.

Det vil derfor bli stilt krav om at entreprenøren har rutiner for å overvåke og samle opp synlig plast og annet avfall ved fyllingsfronten og nærliggende strender. Statens vegvesen vil kontrollere at rutinene etterleves. Muligheten for å etablere en flytende barriere rundt utfyllingsområdet, for oppsamling av flytende avfall, vil bli vurdert.

Dette er ikke godt nok. En del vil uansett ikke fanges opp av en flytende barriere, og da er det ikke nok å kreve at det blir fanget opp begrenset til nærliggende strender. Plastavfallet kan spre seg langt bort fra Grandfjæra. Miljøgiftene og mudringspartiklene fanges ikke opp.

For i høyest mulig grad å unngå spredning av både partikler, plast, avfall og miljøgifter i sjøen under mudrings- og utfyllingsarbeidet, ønsker vi at det først bygges en sjeté med siltgardin slik at utfyllingen kan skje i et mest mulig lukket sjøområde.

Det må også kreves et plastregnskap. SVV vet hvor mye plast som blir brukt ved sprengning og de kan veie det som blir samlet opp og levert til et lovlig avfallsmottak.

Plastklips som brukes ved sprengning og som følger med steinen når den tippes på sjøen. En del skylles opp på land langt fra tippområdet. Foto NRK

Armeringsfiber i plast som følger med stein fra tunellprosjekt. Foto NRK

Plastledninger ved Romsdalsfjorden etter tipping av sprengt stein i sjøen. Foto Naturvernforbundet Molde

Naturmangfold

Vi regner med at Statsforvalteren vurderer søknaden etter §§ 8–12 i naturmangfoldloven.

I den sammenheng vil vi fokusere på utfordringene med den samlede belastningen av fjorden ved nye utfyllinger og spredning av miljøgifter samt føre var prinsippet.

Vi vil også nevne at etter Naturavtalen er det et mål innen 2030 å redusere risikoene for og negative konsekvenser av forurensning fra alle kilder til nivåer som ikke skader naturmangfold og økosystemfunksjoner.

Det kan ikke være tvil om at det marine livsmiljøet i den bynære delen av Moldefjorden er utsatt for en vesentlig negativ påvirkning. Sentrale faktorer er utslipp av næringsstoff fra renseanlegget på Nøisomhed, uidentifiserte utslipp fra den gamle avfallsplassen (Rottedynga), negativ påvirkning av livet i sjøen ved Moldegård etter Kystverket sin deponering av masser fra Hjertøysundet og sist påvirkningen som er på gang gjennom utfyllingen på ca 87 000 m³ stein i Grandfjæra øst.

Etter marinbiologisk kunnskap, vil utfylling i sjø med uvasket sprengstein, blant annet føre til risiko for blakking av sjøvann på grunn av finpartikler og nedslamming lokalt i et sjøområde. Blakking av sjøvann og nedslamming kan være en trussel mot fisk og annet liv i sjøen. Videre kan nydannet bore- og sprengstøv inneholde skarpe, flisige eller nåleformede partikler. Disse kan sette seg i gjellene på fisk og skade disse, forårsake kvelning og gi sårdannelse i biologisk vev. De kan også være skadelig for andre vannlevende organismer, spesielt stedbundne. Av også den grunn bør utfyllingsarbeidet foregå i et mest mulig lukket sjøområde.

Vi ønsker å få tilsendt en kopi av vedtaket i saken.

Vennlig hilsen

Naturvernforbundet Molde
v/Knut Løken, sekretær
Lillevikvegen 4A
6412 Molde

E-post: molde@naturvernforbundet.no Naturvernforbundet Molde er på Facebook og Instagram
Nettet: <https://naturvernforbundet.no/moreogromsdal/lokallag/molde/>

Org. nr. 919 666 846